

Verloren tijd

Roman

MARJA VISSCHER

Eerder verscheen van Marja Visscher bij
Uitgeverij Zomer & Keuning:

Tussen rang en stand

Marja Visscher

Verloren tijd

Tussen Stad en Streek trilogie, deel 1

Uitgeverij Zomer & Keuning

Het was heerlijk zomers weer. De zon stond hoog aan de hemel en er hing zo'n speciale lucht van gehooïd gras. Wanneer Driek vanuit Dordrecht thuiskwam, voelde hij zich weer helemaal in het alledaagse dorpsleven opgenomen. De ambachtsschool was dan even een andere wereld, waar hij zich voorbereidde op zijn toekomst als huisschilder.

In de koele keuken van Hoeve Bouwlust in Puttershoek strekte Driek de benen. Hij keek om zich heen, hij was niet gewend dat er helemaal niemand was. Voorheen was huishoudster Neel de steun en toeverlaat van de familie, en haar domicilie was de keuken. Zijn ouders deden het nu door de crisis zonder personeel. Nadat ze trouwde, was er geen geld voor een nieuwe hulp. Hij miste haar nog steeds. Neel was de dochter van een van de vele vriendwerkers in Puttershoek en als achttienjarig meisje op de boerderij gekomen. Driek kon haar uittekenen in de woonkeuken met het grote fornuis dat altijd brandde en gestookt werd met takkenbossen. In de keuken was een bakoven waarin wekelijks door haar het brood werd gebakken. Nu ze er niet meer was, rook het er zelden meer zo heerlijk, omdat zijn moeder er geen tijd meer voor had.

Naast het fornuis was een deur die toegang gaf tot de boogkelder met twee kelderkamertjes waar veelal logés sliepen. Niet alleen daar bevonden zich bedsteden, ook in de keuken zelf waren er twee, gescheiden door een kelderkast.

Het boerenleven was niet gemakkelijk, het werk als vlasboer vergde veel van zijn vader. Driek realiseerde zich dat hij zelf weinig lichaamsbeweging meer had. De hulp die hij vader na schooltijd bood, voelde alsof hij uren had gesport. Zo-even nog had hij zijn vader en boer Mast geholpen bij het hooien. Het mennen naar huis vond hij altijd weer leuk. Als kleine jongen genoot hij er al van. Hij glimlachte bij het idee dat hij, nu hij al bijna volwassen was, er nog steeds plezier in had om boven op de

hooiwagen te zitten. Op het Weverseinde kon je vanaf die hoge positie de noten plukken van de laaghangende takken. Het was een soort behendigheid die hij zich in zijn jeugd eigen had gemaakt. Je moest namelijk oppassen dat je geen zwiepende tak in je gezicht kreeg. Het was dus opletten geblazen. Vroeger stonden de notenbomen vanaf de Suikerfabriek tot ongeveer tweehonderd meter voor de brug bij de haven. Een van de geliefde spelletjes met zijn vriendjes en broers was om in het najaar noten te knuppelen. Het mocht niet, want de bomen werden jaarlijks verpacht. Het had wel iets spannends, het stropen van noten, appels en peren. Eigenaardig eigenlijk, dacht hij, want thuis hadden ze een boomgaard vol. Maar stropen bij een ander was blijkbaar toch iets dat het jongensleven spannend maakte. Zijn ouders hadden hem en zijn twee oudere broers, Teun en Willem, een heerlijke jeugd bezorgd. Het varen met een scheepje van een omgebouwde klomp, dat zijn vader had gemaakt, of de prachtige vlieger, die door handig knutselwerk van zijn moeder in het weiland werd opgelaten, waren mooie herinneringen.

Moeder Marie kwam de keuken binnen. Ze bette met een zakdoek het zweet van haar voorhoofd.

‘Sjonge, wat is het buiten warm, zeg. Gelukkig is het hier altijd lekker koel, ik kom gewoon bij.’

Ze haalde wat bonen uit de kelder en begon die schoon te maken. Driek pakte de schoongemaakte bonen, brak ze een voor een doormidden en gooide ze met een boogje in de pan met water.

‘Wat drinken, moeder?’ Hij stond op om zichzelf een glas water in te schenken uit een kan die altijd op het aanrecht stond, en zette ook een glas voor zijn moeder neer. Zijn moeder was nog altijd de spil van het gezin. Marie Kruithof was streng maar rechtvaardig. Wanneer de drie broertjes het vroeger een keertje te bont maakten, wilde haar hand nog weleens uitschieten. Aan de andere kant was ze ondanks de drukte die het boerenbedrijf nu eenmaal met zich meebracht, heel veel met haar kinderen bezig

geweest. Voor de spelletjes knoopsteken en pijpenstelen grijpen waren de kleine jongens altijd te porren.

Hij hoorde hoe zijn moeder zuchtte. ‘Druk gehad?’ vroeg Driek.

‘Jazeker. Het valt soms niet mee, zo zonder hulp. De boerderij is eigenlijk te groot om alles alleen bij te houden. Dan het melken nog en daarna het karnen. Eer ik het melkgerei heb schoongemaakt is het al tegen twaalven. Maar goed, ik klaag niet, want we komen rond. In andere gezinnen is dat vaak wel anders, hoor ik zo hier en daar. Maar Neel nam me altijd veel werk uit handen.’

‘Dat herinner ik me nog wel als jochie,’ zei Driek. ‘Die Neel, die wist wat werken was.’ Hij vergat even de bonen te breken toen hij aan haar dacht. Ze melkte samen met zijn moeder, deed de was in de boenloods, hield het melkgerei schoon, zeemde de ramen en maakte de buitenboel schoon. Zwaar werk, want daarvoor moest veel water vanuit de rivier de Oude Maas naar de boerderij worden gedragen. In de rivier werd ook het wasgoed gespoeld, terwijl het opvangen regenwater uitsluitend voor de huishouding werd gebruikt.

‘Misschien wordt het eens tijd dat vader een pomp laat slaan, zodat u niet telkens meer de dijk over hoeft,’ onderbrak hij zijn gedachten.

Zijn moeder keek bedenkelijk.

‘Je weet, voor al die modernigheid is je vader niet echt te porren. Trouwens, over modern gesproken. Je weet dat je vader een fiets heeft gekocht?’ vroeg ze. ‘Hij kocht het rijwiel bij De Geus in ’s-Gravendeel. Je vader heeft lang getwijfeld, maar De Geus trok hem over de streep. De koop werd gesloten op voorwaarde dat men hulp zou verlenen tot hij er alleen op kon blijven zitten en fatsoenlijk kon fietsen. Nou, dat is hem inmiddels wel gelukt, met vallen en opstaan overigens.’

Driek begon te lachen. ‘Ja, ik weet het. Ik heb toen pa het vertelde ook al een paar rondjes over het erf gemaakt. Het gaat me goed af, al zeg ik het zelf.’

‘Je bent natuurlijk wel wat jonger en leniger dan je vader,’ verdedigde Marie haar echtgenoot. ‘Ik hoorde ook dat Jacob Mast niet achter wilde blijven. Die had pa op die fiets gezien en wilde ook wel pronken met zo’n glimmend rijwiel. Je weet hoe dat gaat bij de Masten.’

Driek sloeg zich op de knieën van pret. ‘Ik kwam net terug van het hooien bij vader toen Jacob mij onderweg aansprak. Of ik mee wilde gaan naar de Polderweg omdat hij zijn vader moest helpen. Nu had ik eigenlijk niet zoveel zin omdat ik net pa had geholpen, maar hij zei dat hij op de fiets daarnaartoe zou gaan. Ik ben toen pa’s fiets gaan halen...’

Marie keek geschrokken op: ‘Denk er wel om dat je vader ontzettend zuinig is op dat ding. Het kostte namelijk nogal wat. Daar hebben de Masten niet zo’n last van, maar ik zou het verschrikkelijk vinden als er iets met die zuurverdiende fiets zou gebeuren. Hij heeft er lang voor gespaard.’

Driek knikte: ‘Niets aan de hand, hoor, althans, wat de fiets van pa betreft. We bonden de hooivorken aan de fiets en reden weg. Bij de stoep gekomen zat hij een partij op te scheppen. Hij zou alleen de afrit afrijden en met veel stuurmanskunsten de bocht nemen, zo de Polderweg in.’

Driek snikte van het lachen en zag het voorval weer helemaal voor zich. Marie vergat door de spanning van het verhaal even haar bonen. Haar handen lagen stil in de mand op haar schoot.

‘Je meent het niet,’ zei ze geschrokken, ‘en toen?’

‘Het ging zo snel dat Jacob zo rechtuit de sloot in reed en tot aan zijn kop in het eendenkroos belandde.’

Driek sloeg zich opnieuw op de knieën van pret. ‘Door de snelheid kroop hij aan de andere kant de sloot weer uit. Ik heb eerst aan de slootkant zitten lachen en toen hebben we met veel moeite die fiets uit de sloot getrokken. Jacob smeerde hem door direct op huis aan te gaan. Haha, wel door de Groenweg en de Laning, zodat niemand die krooskop van hem zou zien. Ik zal hier maar niet herhalen wat hij riep. Ik ben verder gereden naar

het hooiland en vertelde zijn vader wat er was gebeurd. Die stikte natuurlijk ook van het lachen. Ik heb hem maar even geholpen met het hooi aan de rik te zetten. Als beloning stelde hij voor om een boterham bij hen te komen eten. Dat heb ik maar afgeslagen, Jacob zal er door zijn vader wel mee geplaagd worden. Dan is het maar beter dat ik een poosje uit zijn buurt blijf.

Even later kwam zijn vader de keuken binnen. Hij waste zijn handen en vroeg: 'Driek, heb jij de konijnen al eten gegeven? Ik denk dat we het er eens met de jongens over moeten hebben om ze weg te doen. Jullie zijn veel van huis en dan komen die dieren ook nog eens op je moeder en mij neer.'

Driek keek bedenkelijk, het was tenslotte een lekkere spaarpot voor hem en zijn broers. 'Maar waarom nu zo ineens?' wilde hij weten.

'Ben is vanmorgen ontsnapt en dat heeft nog wel een staartje!' gromde zijn vader nijdig. Ben was de trekhond. Hij was aangekocht van Ben van Tijn, omdat die was gestopt met de galanteriewagen waar de hond onder liep.

'Jullie hebben die hond altijd maar lopen pesten met die konijnen,' zei zijn vader. 'Dat maakt zo'n hond ontzettend gebeten op die dieren.'

'Ach pa, dat was maar een geintje van ons. Wanneer we een konijn voor zijn neus hielden, dan blafte hij de longen uit zijn lijf, dat is alles. Zo erg kan dat toch niet zijn?' zei Driek vergoelijkend.

'Toen ik vanmorgen de hond in wilde spannen om te gaan melken, jij was net weg, zat Ben niet meer in de schuur. Wie die schuur open heeft laten staan is mij een raadsel, maar hij was weg! Ik heb in de buurt lopen fluiten en roepen, maar geen Ben. Even later kwam Jan de Geus met de hond aanlopen. "Hier heb je Ben terug en kom maar even kijken wat er is gebeurd," zei hij kortaf. Ik ben meegelopen. De Geus heeft achter zijn huis in de boomgaard een konijnenberg met ongeveer zestig konijnen. Het was er één grote puinhoop. Ben had maar liefst zestien konijnen doodgebeten. Verder waren er met een kapot oor en een poot

eraf. De konijnenberg was door Ben met de grond gelijkgemaakt. Ik heb beloofd dat we de schade zullen betalen.’

Driek zat wat beteuterd te kijken. ‘Ik had niet gedacht dat onze Ben tot zoiets in staat was,’ zei hij. ‘Maar is het geen goed idee, wanneer u toch onze konijnen wilt ruimen, om deze aan De Geus te geven? Dan hebben wij wel niets meer in de spaarpot, maar u hoeft dan geen kosten te maken.’

Vader Piet keek verrast op. ‘Dat is een prima idee, jongen, ik had het niet direct willen voorstellen, maar nu je er zelf mee komt...’

‘Maar we moeten het natuurlijk nog wel voorleggen aan Willem en Teun,’ zei Driek, die wist dat Teun van de konijnenopbrengsten graag met vrienden op stap ging. Nu kon hij het zelf ook wel gebruiken, want toen hij in Puttershoek aankwam, zag hij dat er in het dorp voorbereidingen werden getroffen voor de kermis van volgende week. Hij zou Janna vragen om met hem mee te gaan. Wat geld op zak was dan geen overbodige luxe. Maar eerlijk is eerlijk, dacht hij, beter zo, anders zou zijn vader voor de schade op moeten draaien.

Niet veel later stapte opa De Reus de keuken binnen, die huisarts was in Puttershoek. Hij had wat patiënten in de buurt en maakte van de gelegenheid gebruik om even bij een van zijn kinderen aan te wippen. Dokter De Reus reed tweemaal in de week over Maasdam en Cillaarshoek om zijn patiënten te bezoeken. Wanneer er een krant over de blauwe raamhor lag, stopte de dokter, want dat betekende dat er een zieke in huis was. Bij een spoedgeval werd er een boodschapper naar het doktershuis op het Schouteneinde gestuurd.

‘Niet veel zieken zeker?’ veronderstelde Marie, die haar vader graag zag komen.

‘Dat had je gedacht,’ weerlegde De Reus de veronderstelling. ‘Er heerst een zomergriep, overal diarree en misselijkheid. Het lijkt wel of het met de wind zo het dorp is binnen gestoven. Maar waar ik eigenlijk voor kom, en ik ben blij dat ik je tref, Driek, is

de schilderbeurt van mijn huis. Vorig jaar heb ik een keertje overgeslagen, maar achteraf bevalt me dat eigenlijk niet. Het houtwerk heeft het echt nodig om bijgehouden te worden. Heb jij gelegenheid om die klus op je te nemen?’

Driek glom van trots dat zijn opa aan hem had gedacht. Ten eerste zou het een prachtige ervaring zijn en ten tweede zouden ze het vanuit school zeker toejuichen.

‘Dat wil ik graag doen, opa. Maar hoe kom ik aan een goede ladder?’

‘Daar zorg ik wel voor, jong. Als jij voor het materiaal zorgt en de factuur aan mij overlegt, komt het wel goed. Uiteraard zal ik je ervoor betalen.’

‘Wanneer kan ik beginnen, opa?’ vroeg Driek enthousiast.

‘Al was het morgen, jongen, kijk maar. Als het huis deze zomer maar een beurt heeft gehad. Houd maar wel de kleur aan die er nu op zit.’

‘Ik moest van school een leerproject zoeken om ervaring op te doen.’

‘Dat komt je dan nu wel mooi aanwaaien!’ overdacht Marie hardop.

‘U moet dan wel na afloop een beoordelingsrapportage schrijven voor de school, en er komt iemand naar mijn werk kijken,’ legde Driek uit.

‘Allemaal geen punt, jongen. Ik ben ermee geholpen en ik weet dat jij het werk serieus aanpakt,’ zei zijn grootvader, die al snel weer naar buiten stapte om zijn ronde verder af te maken.

‘Dat is boffen,’ zei Driek toen zijn opa het erf afreed. ‘Nu straks ook de konijnen er niet meer zijn, is het toch lekker om een centje bij te kunnen verdienen.’

‘Een spaarpotje is nooit weg,’ zei Marie. ‘Wanneer je in de toekomst een leuk meisje ontmoet, zul je eens zien hoe fijn het is wanneer je over wat geld beschikt.’

Moeder Marie, die niets wist van de verliefdheid van haar zoon op Janna, zag niet hoe Driek bloosde.

Toen de broers later overlegden over het wegdoen van de konijnen waren ze het snel eens. Willem werkte al regelmatig bij een machinefabriek van de Steenkolenhandelsvereniging in Rotterdam, waar hij een kamer had. Teun zag het werk op de boerderij helemaal niet zitten. Hij deed bij zijn vader wel hand-en-span-diensten, maar zocht in zijn vrije tijd zijn weg vaak in Dordrecht. Hij had er een grote vriendenkring waar hij vaak verbleef. Alle drie waren ze het erover eens dat De Geus de konijnen toekwam na het vervelende incident met de hond. Ten eerste was er bij het aanhouden van de konijnen het gevaar dat Ben ook deze een keer wat zou doen, ten tweede hadden ze door school en werk geen tijd meer om de konijnen te voeren en schoon te houden. Wat de gebroeders alle drie dachten maar nooit hardop zouden zeggen, was het feit dat ze aan huishoudster Neel ook niets meer hadden wat het voeren betreft, nu deze was getrouwd.

Driek had zo zijn eigen plannen. Stapelverliefd op Janna deed hij op school zijn uiterste best. Hij zou na zijn opleiding eerst als gezelschap bij een schildersbedrijf beginnen. Maar zodra hij wat had gespaard, wilde hij voor zichzelf beginnen. Dan zouden hij en Janna kunnen trouwen en zelf een gezin kunnen stichten. Maar, beseftte hij tegelijkertijd, zover was het nog lang niet. Hij was nog jong, maar dat nam niet weg dat hij ten volle beseftte dat wanneer hij werkte en daarmee geld verdiende, hij eerder zijn doel zou bereiken.

Driek hield veel van zijn ouders en voelde zich, nu zijn broers zo weinig thuis waren, ook verantwoordelijk voor hen. Zijn moeder werkte hard. Juist haar werk bracht ook nog eens wat extra geld in het laatje. Ze hield zich bezig met karnen, het maken van kaas en de verkoop van melk, karnemelk, boter en eieren. Bij een teveel aan boter en kaas werd dat verkocht op de kaasmarkt in Alblasserdam. De zending werd per brief geregeld, waarbij de afrekening plaatsvond als vader Piet naar Dordrecht reisde met de passagiersboot de *Thor*. Ook zijn vader kon wel wat extra hulp gebruiken nu hij geen vaste knecht meer had. Gelukkig kon hij,

wanneer de nood aan de man was, gebruikmaken van losse arbeiders. Die waren er nu met de crisis genoeg.

Eerlijk is eerlijk, Driek had geen hekel aan het landbouwwerk. Het was echter de tijd die hem vaak ontbrak om alles te kunnen doen, én zijn schoolwerk én meehelpen op het land. Om die reden zag hij Janna ook eigenlijk veel te weinig. Zij werkte op een naaiatelier in Dordrecht. Een enkele keer haalde hij haar na schooltijd op, zodat ze samen met de boot naar huis voeren. Juist tijdens die momentjes genoten ze volop van elkaar. Bij het afscheid kreeg hij vaak een brok in zijn keel wanneer hij eraan dacht wat hem in de toekomst nog allemaal in beslag zou nemen, terwijl hij eigenlijk niets anders wilde dan bij Janna zijn. Hij hoopte maar dat ze snapte dat hij het allemaal deed voor hun beider toekomst. Dat ze een toekomst samen zouden delen, daar droomden ze beiden van.

‘Pa, mag ik straks uw fiets lenen? Ik wil even bij opa gaan kijken hoe de verf erbij staat van het huis. Dan weet ik wat ik moet inkopen,’ zei Driek.

‘Kun jij dan fietsen?’ Zijn vader keek hem verbaasd aan. ‘Dat heeft mij een week gekost, en jij fietst zo weg?’

‘Haha pa, ik had het niet willen zeggen, maar ik heb elke dag wel een keertje geoefend hier op het erf op uw fiets. Dus vertrouw me maar, ik kan er goed op weg!’

Zijn vader schudde lachend zijn hoofd. ‘Die jongelui van tegenwoordig kunnen ook alles. Dat springt gewoon op de fiets, terwijl ik daar meer dan een week zoet mee ben geweest. We worden oud, vrouw!’

De bedrijvige en altijd drukke Marie liet zich niet als oud bestempelen. Ze kwam overeind om te gaan melken. ‘De duivel is oud. Maar ik kan nog wel wat jaartjes mee, wat maar goed is ook, wie zou de boel hier anders runnen?’

Daar had zijn moeder een punt, dacht Driek, wie zou ooit zijn vader in het bedrijf opvolgen? De gebroeders hadden alle drie een andere weg gekozen. Alleen hijzelf hielp zijn ouders na

schooltijd en in het weekend. Zelf wist hij ook dat hij nooit de boerderij zou bewonen en erop werken.

Hij keek plotseling met andere ogen om zich heen. Het was zo vertrouwd, die heerlijke boerderij waar hij en zijn broers waren opgegroeid. Goed, er was niet heel veel geld, maar slecht hadden ze het zeker niet gehad. Van zichzelf wist hij heel zeker dat hij ooit een eigen schildersbedrijf zou beginnen. Hier in het dorp? Misschien wel, al waren er meerdere schilders, maar wanneer hij goed werk leverde en concurrerend was, dan moest er toch wel een boterham in te verdienen zijn.

Hij was behoorlijk eerzuchtig waar het zijn studie betrof. Nu al probeerde hij op school om boven zijn klasgenoot Co Boerman uit te komen. Een voordeel was dat Boerman al een stukje verder was dan hij, waardoor hij zich aan hem kon optrekken. Co had al twee winteravondcursussen gevolgd bij de bedrijfsschool van Scheepsbouwfabriek Smit, waar zijn vader werkzaam was. Hij was Driek dus ver vooruit. Maar door hard werken, zo was Drieks uitgangspunt, viel er veel te bereiken. Steeds had Boerman betere cijfers voor lijntekenen, handtekenen, natuurtekenen en het latere ontwerptekenen. Maar de laatste weken kwamen ze beiden uit op een cijfer 9 en een enkele maal een 10. Het wakkerde zijn eergevoel nog meer aan. Het gevolg was dat zij beiden een uitnodiging kregen van hun leraar Van Randwijk die tekenlessen gaf, om zijn werken te komen bekijken. Driek voelde zich enorm gevleid en trots.

Toen hij na afloop Janna van haar werk had opgehaald, vertelde hij: 'Co en ik werden in zijn woonkamer toegelaten in afwachting van zijn komst. Hij zat zichtbaar te genieten van zijn borrel, wilde zelfs dat wij een glas zouden meedrinken. Maar dat heb ik afgeslagen, hoor. Hij gaf een uitgebreide uiteenzetting van zijn werk. Het was echt prachtig om zo iets te zien. Er zaten veel van zijn tekeningen en etsen opgeborgen in mappen. We kwamen tijd tekort om alles te kunnen bekijken. Maar alleen al door het kijken naar zulk mooi werk heb ik al veel geleerd, Janna! Het is een

echte kunstenaar. Dat wil ik later ook!

Zijn enthousiasme had haar ontroerd. Ze had haar arm om hem heen geslagen en hem gekust. Hij dacht aan haar zachte lippen op de zijne en aan haar lieve ogen. Het was vooral voor háár dat hij hard wilde werken. Hij zou alles uit de kast halen om een goede schilder te worden.

Driek besloot, na het huis van zijn grootvader te hebben bekeken, om zijn materialen niet in het dorp aan te schaffen. Het zou bij de schilders in het dorp misschien wel kwaad bloed zetten, nu de huisarts aan zijn kleinzoon de opdracht had gegeven en niet aan de lokale schilders van het dorp. Driek kocht de verf en de andere materialen bij Buytink aan het Beverwijcksplein in Dordrecht. Sommige schoolopdrachten gebeurden in Dordrecht onder zijn leiding, daarom vond Driek het niet meer dan normaal om Buytink om advies te vragen en er zijn verf en kwasten aan te schaffen.

Aan Janna vertelde hij voorzichtig dat hij zijn zomervakantie voor een groot deel zou besteden aan het schilderwerk van het pand van zijn grootvader. Janna's gezicht betrok wel even, maar ze herstelde zich snel: 'Er zullen toch nog wel wat daagjes overblijven om samen op stap te gaan? Ik zou zo graag naar de diertuin in Rotterdam gaan.'

Driek kuste haar en beloofde rekening te houden met haar wensen. 'Ik verdien met deze klus een hoop geld. Wanneer ik van school ga, ga ik werken en koop ik een mooie ring voor je. Dan stel ik je voor aan mijn ouders en gaan we ons verloven. Heb geduld met mij, Janna, want het is niet gemakkelijk om naast mijn studie ook mijn ouders nog te helpen op de boerderij. Maar ik doe het allemaal voor ons.'

Janna lachte en knipoogde naar hem. 'Natuurlijk heb ik geduld, jongen!'

'Wat ik nu allemaal onderneem, daar hebben wij later profijt van, zul je daar altijd aan denken?'

Driek vroeg het haar regelmatig. Ze waren nog zo jong, besefte hij, en het zou nog jaren duren voor ze konden trouwen. Janna lachte zijn bezorgdheid weg. Maar gezien zijn studie, het werk en straks zijn diensttijd, wist hij zeker dat ze het niet gemakkelijk zouden krijgen. Wanneer hij aan de toekomst dacht, was dat eigenlijk zijn enige zorg dat Janna daar niet op zou afhaken.

Hij stelde alles in het werk om haar te behagen en bij haar te zijn. Om haar werd Driek daarom ook lid van de Gemengde Zangvereniging Puttershoek. Janna was daar al jaren lid van. Zij haalde hem over om ook te komen zingen. Nog wat meer uurtjes per week in elkaars nabijheid kon geen kwaad, meende ze. Hoewel ook dit weer een zeker beslag legde op zijn toch al drukke en schaarse vrije tijd, voldeed hij graag aan haar verzoek.

Het koor stond onder leiding van de heer Groeneweg, het hoofd van de openbare lagere school. In de wintermaanden werden er nieuwe stukken ingestudeerd, maar ook werd er aan een toneelstuk gewerkt. Maar omdat de leden het niet altijd eens waren met de regie van mevrouw Groeneweg, ontstond er een nieuwe toneelvereniging 'Vreugde doet leven'. Maar liefst vijftwintig dames en heren gaven zich op, onder wie Janna en Driek. Er werd één avond in de week besteed aan het repeteren van het jaarlijkse toneelstuk in de bovenzaal van café Sint Joris, waarvan de eigenaar, de heer De Jongste, de zaal gratis beschikbaar stelde. Janna genoot, want nog een avond in de week met Driek om haar heen voelde als een feestje. Op die avonden voelde ze zich het gelukkigste meisje van heel Puttershoek.

De toneelvereniging had succes en werd zelfs tweemaal uitgenodigd om in Strijen te komen spelen. Het was de kroon op het werk van wekenlang stevig repeteren. De reis ging met twee rijtuigen, één voor de dames en één voor de heren. Na de opvoering van het stuk was er nog bal na. Janna en Driek genoten van elkaar. Hij danste de hele avond met haar en voelde een steek van jaloezie wanneer een ander haar ten dans vroeg. Ze zochten een hoekje van de zaal op en hij haalde wat te drinken.

‘Ben je gelukkig, Janna?’

Ze knikte en kneep vertrouwelijk in zijn hand.

Ze kwamen pas in de kleine uurtjes thuis en in het schuurtje bij haar huis nam hij afscheid. Het was er donker. Ze stond wat verlegen tussen de fietsen die daar stonden gestald. Hij greep zijn kans. Tot nog toe had hij haar nooit helemaal tegen zich aan durven trekken. Eigenlijk was er ook nooit ergens gelegenheid voor, laat staan dat hij in het donker ergens met haar alleen was. Het was vaak bij een kus gebleven. Nu trok hij haar naar zich toe. Hij voelde dat haar lichaam zich niet verzette en zich helemaal aan hem overgaf. Met haar armen om hem heen drukte ze zich dicht tegen hem aan. Zijn mond zocht haar lippen en kuste haar steeds heftiger en vuriger, haar hals, in haar haren en lager, richting haar borsten. Hij voelde zich dronken worden van geluk.

‘Ik hou zo van je, Janna, zo verschrikkelijk veel,’ fluisterde hij.

‘Ik ook van jou, jongen. Het is zo heerlijk om met jou samen te zijn.’

‘Drie dagen kermis, Janna, heb je er zin in?’ vroeg Driek toen hij haar de volgende ochtend in het dorp ophaalde.

‘Nou en óf ik er zin in heb, het is het begin van mijn vakantie, dus kan het mooier?’

Driek sloeg een arm om haar heen. ‘We pakken deze dag echt helemaal voor onszelf. Willem is thuis, ik heb hem gevraagd of hij vandaag het melken wil overnemen. Dan hebben we een heerlijke lange dag voor ons samen. Daarna ga ik aan de slag bij het huis van mijn opa.’

Ze waren op een afgelegen landweggetje beland. Even keek Driek om zich heen. De stilte van de polder, het ochtendgezag van de vogels in de bomen, wat was er meer nodig om gelukkig te zijn? Hij nam Janna in zijn armen en kuste haar onstuimig.

‘Heerlijk, meisje, je moest eens weten hoe ik me hierop verheugd heb om samen met jou naar de kermis te gaan. Vanavond lekker naar café De Lijster. Er is daar een dansavond, daar zou-

den we de dag kunnen afsluiten. Even helemaal niets aan ons hoofd.’

Janna legde haar hoofd op zijn schouder. In de verte was er het geluid van de muziek en prezen de kooplui hun waren aan. Het kermisrumoer rolde zich uit door de stille polder. Ze draaiden zich om en liepen hand in hand in de richting van het dorp. Op het erf van de Posthoorn stond achter de schuur de mallemlen. Er stond een rij jongelui te wachten om aan de beurt te komen.

‘Alleen kijken is al zo leuk,’ genoot Janna. Ze wees op alle jeugd die stond te trappelen om een ritje te mogen maken.

‘Weet je, vorig jaar stond ik hier ook te kijken. De kinderen wilden allemaal wel in die molen meedraaien, maar ze hadden gewoon geen cent op zak. Burgemeester Van Driel wist toen wel hoe hij zich geliefd kon maken bij zijn inwonertjes. Ik zie hem nog staan daar in de voordeur, waar hij een hele zak centen de straat op gooide. Alle kinderen grabbelen natuurlijk. Zo leuk! Ik heb wel gehoord dat hij met de eigenaar van de draaimolen een afspraak maakte dat er over de dag verspreid speciaal voor de kinderen gratis ritten zouden worden gedraaid. Lief toch?’

Er stond een koekkraam recht voor de Molendijk, naast de burgemeesterswoning, met allerhande grote en kleine koeken. Driek zocht er een uit met een rood suikerhart waarop stond ‘Uit liefde’. Om de beurt lieten ze elkaar van de koek happen, terwijl ze aandachtig keken naar het koekslaan, dat gebeurde met een houten knots. Dat was nog niets vergeleken bij de volgende kraam. Janna griezeld bij het zien van het koekhakken, waarbij de man een scharnierend bijltje aan een lange steel hanteerde. Het was een typisch streekgebruik, maar in haar ogen levensgevaarlijk.

‘Dat vereist wel een grote vaardigheid,’ griezeld ze met bewondering in haar stem. ‘Nee, wacht even, nog niet doorlopen. Ik wil even blijven kijken.’

Driek wees naar de schuur onder de lindebomen: ‘Kijk, daar, dat vrouwtje, ze verkoopt papieren rozen en rozetten.’

Driek zocht een kleurige rozet passend bij het haar van Janna en stak hem met een speld vast. Ze vervolgden hun weg over het Schouteneinde waar veel kramen stonden met snoepgoed en allerhande galanterie, die tegenover het doktershuis een plaatsje hadden gevonden. Janna bekeek de dokterswoning eens goed.

‘Dat gaat een klus worden, Driek,’ voorspelde ze. ‘Maar je zult wel eer van je werk hebben wanneer het is gebeurd, want het ziet er schandalig kaal uit hier en daar.’

‘Ja, opa vertelde dat het wat achterstallig was omdat hij de verfbeurten niet erg nauwkeurig heeft bijgehouden. Die man heeft het ook zo druk en altijd onverwacht in de avond en in de nacht. Hij moet op de gekste momenten klaarstaan.’

Op het erf bij café De Lijster stond de koekkraam van Piet van ’t Hof. Uit het café kwam luide muziek en hoewel het nog ochtend was, dansten de mensen buiten in de zon op de vrolijke tonen. Janna en Driek genoten en slenterden naar de havenkant-oost. Daar stond de oliebolenkraam van Willem de Komen.

Janna griezeldde even bij het ruiken van de vette olielucht: ‘Getsie, die lucht past helemaal niet bij de zomer.’

‘Haha, dus ik kan je niet plezieren met een verlaat ontbijt van bollen,’ plaagde Driek.

‘Brrrr,’ griezeldde Janna en ze schudde met haar hoofd. ‘Moet je ruiken, die vetigheid.’

Ze moesten lachen om Willem, die met een bezwete kop de bollen met poedersuiker bestrooide. ‘Hij liever dan ik,’ giechelde ze. ‘Ik wacht wel tot oud en nieuw.’

Aan de havenkade stond maar liefst twee keer een kop-van-jut.

‘Kom op, Driek, laat je spierballen maar eens zien!’ moedigde Janna hem aan. Driek pakte de enorme hamer en gooide deze met een zwaai van achteren over zijn hoofd naar voren. Direct stonden er een hoop mensen omheen die hem aanmoedigden. Driek mocht het drie keer proberen. Met een enorme klap kwam de hamer op het ijzer neer en de kop-van-jut vloog omhoog alsof

hij werd afgeschoten. Bij de tweede keer gooide Driek in zijn fanatisme zijn jasje uit. Het publiek loeide, en nog harder kwam de klap neer en nog hoger ging de kop-van-jut. Bij de derde keer stroopte hij zijn mouwen op, maar het ontbrak hem deze keer aan kracht. Toch kreeg hij aandacht van de meisjes om hem heen.

Janna genoot van die bewonderende blikken op haar stoere vent en sloeg uitdagend haar arm om zijn nek. Waarmee ze maar wilde aangeven: hij is wel van mij!

Driek liep met haar naar café Sint Joris. Ze lieten zich op een stoel vallen om iets te drinken.

‘Pfff, ik heb het er warm van,’ pufte hij. Uit het Veerhuis klonk vrolijke muziek die zich door het beetje wind dat er stond, over het water liet verspreiden.

’s Avonds dansten ze nog lang in café De Lijster. Ze aten wat bij een van de vele kraampjes en zaten dicht tegen elkaar aan op een terras in de zwoele zomeravondlucht. Een licht briesje verkoelde het einde van een warme, gezellige dag. Groepjes vrienden en vriendinnen stonden bij elkaar, er werd gelachen, gedanst en gezongen.

Het was al donker toen Driek voorstelde om Janna naar huis te brengen.

‘Ik krijg het vast niet voor elkaar om Willem twee keer zo ver te krijgen om de melkbeurt van mij over te nemen. Morgenochtend is het weer vroeg dag!’

Bij het afscheid streek Janna hem geëmotioneerd door zijn blonde krullenbos. ‘Ik hou verschrikkelijk veel van je,’ fluisterde ze. ‘Het was een heerlijke dag. Dank je wel!’

Boerenzoon Driek heeft maar één droom: schilder worden

Driek is de jongste van drie broers, die geen van allen de boerderij van hun vader willen overnemen. De artistieke Driek droomt ervan om schilder te worden. Als hij een ongeval krijgt en door een kunstenaar wordt opgenomen in zijn gezin om daar te herstellen, valt Drieks oog op hun dochter, de leuke, vrolijke Elsje. De twee trekken veel met elkaar op. Elsje beschouwt Driek als de broer die ze nooit heeft gehad. Het is maar goed ook dat ze niet méér in hem ziet, want Driek heeft een ontluikende relatie met dorpsgenoot Janna. Die vertrouwt de omgang tussen Driek en Elsje echter voor geen cent.

Verloren tijd is het eerste deel van de historische Tussen stad en streek-trilogie van Marja Visscher. Het verhaal speelt zich af begin twintigste eeuw. Later verschijnen in deze trilogie de romans *Tot de maan en weer terug* en *Elke dag is anders*.

Z&K

ISBN 978 94 0190 935 8 NUR 344

9 789401 909358

www.romanserie.nl